

Dr hab. Grzegorz Smyk, prof. UMCS

Lublin, 26 czerwca 2022 r.

Katedra Historii Państwa i Prawa

Wydział Prawa i Administracji

UMCS w Lublinie

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr Moniki Strzeleckiej pt. „Umowy kupna – sprzedaży nieruchomości w praktyce kancelarii notarialnych powiatu brzezińskiego do 1818 r.”, Łódź 2022, ss. 387.

1. Problematyka badawcza.

Wprowadzenie w 1808 r. w Księstwie Warszawskim francuskiego prawa cywilnego stworzyło nową jakość w dziedzinie regulacji stosunków prywatnoprawnych na centralnych ziemiach polskich, przewyższając swoimi rozwiązaniami zarówno nieskodyfikowane prawo Polski przedrozbiorowej, jak i współczesne mu kodyfikacje austriackie (kodeks cywilny zachodniogalicyski z 1797 r.) i pruskie (Landrecht pruski z 1794 r.), stając się też podstawą polskiego prawodawstwa cywilnego i polskiej jurysprudencji cywilistycznej w całym XIX stuleciu. Zawarte w Kodeksie Napoleona prawo cywilne było kodyfikacją kompleksową i zupełną, obejmującą wszystkie działy prawa prywatnego oraz regulującą całokształt stosunków cywilnoprawnych, których podmiotem była osoba fizyczna. Oparte na ideałach prawa natury, oznaczało przede wszystkim wprowadzenie zasady formalnej równości i powszechności praw prywatnych przysługujących jednostce, pełną laicyzację instytucji małżeństwa, likwidację własności podzielonej, swobodę kontraktowania i testowania. W dziedzinie prawa obligacyjnego, wprowadzenie przepisów Kodeksu Napoleona oznaczało także poddanie umów kupna - sprzedaży nieruchomości regulacjom francuskim,

które odmiennie niż regulacje dawnego prawa polskiego czy prawa pruskiego, dopuściły możliwości sprzedaży nieruchomości bez konieczności zachowania szczególnych warunków formalnych. W konsekwencji, nowe prawodawstwo dawało stronom kontraktu kupna sprzedaży daleko idącą swobodę w wyborze formy, a z pewnymi zastrzeżeniami i treści, czynności prawnej tego rodzaju. Kodeks Napoleona stał na gruncie umów konsensualnych, które do skutku dochodziły z chwilą złożenia zgodnych oświadczeń woli kontraktujących stron, od których woli zależało jaką formę kontraktu przyjmą dla celów dowodowych (pisemną czy notarialną). Zatem forma aktu notarialnego nie była warunkiem sine qua non ważności umów kupna – sprzedaży nieruchomości na ziemiach polskich pod reżimem Kodeksu Napoleona aż do 1818 r. Tym niemniej z zachowanych archiwaliów wynika, że strony kontraktów kupna – sprzedaży w pewnych wypadkach decydowały się na formę aktu notarialnego. Jakie były to warunki oraz jakimi motywami kierowały się strony takich aktów jest przedmiotem dysertacji Pani mgr Moniki Strzeleckiej. Podstawowym celem dysertacji doktorskiej Pani mgr Moniki Strzeleckiej, sformułowanym przez Nią na stronie 9 i 10 recenzowanej pracy jest: „(...) ustalenie, czy i jak brzezińscy notariusze powoływali się na nowo wprowadzony Kodeks Napoleona w aktach notarialnych sprzedaży nieruchomości, jak kształtowała się wówczas konstrukcja takiego aktu, jak wyglądały stosunki własnościowe, czy w opisie stanu prawnego nieruchomości pojawiały się jeszcze nawiązania do prawodawstwa pruskiego lub dawnego ;prawa polskiego. (...)”, a nadto: „(...) ustalenie, w jakich sytuacjach uczestnicy obrotu decydowali się na formę aktu notarialnego, a przede wszystkim, czy tylko wtedy, gdy chodziło o duże nieruchomości i majątnych kontrahentów, czy też umowy w tej formie zawierali także ubożsi mieszkańcy Księstwa Warszawskiego i Królestw Polskiego, oraz, czy na podstawie dokumentów notarialnych da się ustalić przyczyny wyboru przez strony takiej formy umowy.(...)”

Tematem pracy doktorskiej Pani Moniki Strzeleckiej są „Umowy kupna – sprzedaży w praktyce kancelarii notarialnych powiatu brzezińskiego do 1818 r.”. Dokonany przez Autorkę wybór tematu badawczego należy uznać za w pełni uzasadniony. Zagadnienie aktów notarialnych, których przedmiotem były umowy kupna – sprzedaży nieruchomości, nie było dotąd przedmiotem zainteresowania polskich badaczy prawa cywilnego obowiązującego na centralnych ziemiach polskich i w konsekwencji nie doczekało się odrębnego i kompleksowego opracowania, które poza analizą przepisów prawnych podejmowałoby trud weryfikacji rzeczywistego funkcjonowania tej instytucji w praktyce. W literaturze przedmiotu - dawnej i współczesnej - dominują opracowania podręcznikowe, lub monografie prawa cywilnego i notariatu, ujmujące zagadnienie aktu notarialnego jako formy szczególnej czynności kupna – sprzedaży nieruchomości jedynie od strony formalno – dogmatycznej, niezbędnej dla omówienia zasad prawa obligacyjnego – a więc bez głębszej refleksji odnoszącej się do jej funkcjonowania w praktyce. Recenzowana praca doktorska prezentuje odmienne podejście. Stanowi - jak się wydaje - pierwszą na gruncie polskich nauk historyczno – prawnych – próbę analizy rzeczywistej działalności kancelarii notarialnych sporządzających akty notarialne umów kupna – sprzedaży nieruchomości według przepisów Kodeksu Napoleona. Ograniczenie terytorialne do jednego powiatu – brzezińskiego, można uznać za uzasadnione ze względu na brak innego materiału porównawczego i potraktować jako punkt wyjścia do dalszych badań, w pełni kompleksowych i obejmujących pozostałe kancelarie notarialne w Księstwie Warszawskim. Tym niemniej, dziesięcioletni okres praktyki kancelarii notarialnych powiatu brzezińskiego w zakresie sporządzania aktów notarialnych, których treścią były umowy kupna – sprzedaży nieruchomości, należy uznać za wystarczający dla ustalenia podstawowych problemów występujących przy stosowaniu przepisów francuskich dotyczących tej instytucji. Zatem w świetle dotychczasowego stanu badań i literatury przedmiotu recenzowana praca doktorska Pani mgr Moniki Strzeleckiej zmierza

do wypełnienia istotnej luki w badaniach nad instytucjami prawa zobowiązań i funkcjonowania notariatu na centralnych ziemiach polskich, w XIX i XX stuleciu.

2. Konstrukcja pracy.

Konstrukcję rozprawy oparto na kryterium rzeczowym, polegającym na wyeksponowaniu zasadniczych problemów badawczych w osobne rozdziały, podrozdziały, punkty i podpunkty, odpowiadające układowi zagadnień zawartych w źródłach prawa regulujących instytucję umowy kupna – sprzedaży nieruchomości pod rządami postanowień Kodeksu Napoleona. Ze względu na specyfikę przedmiotu badawczego i cel rozprawy, którym jest kompleksowa analiza podstaw dogmatycznych oraz praktyki funkcjonowania wybranej instytucji prawa cywilnego, konstrukcję taką należy uznać za prawidłową, logiczną i w pełni oddającą tematykę pracy. Zastrzeżeń nie budzi zarówno proporcja objętościowa poszczególnych rozdziałów jak i stosowana przez Autorkę nomenklatura nazewnicza.

Praca składa się z pięciu rozdziałów merytorycznych poprzedzonych wstępem - wprowadzeniem, w którym określono zakres przedmiotowy, terytorialny i czasowy rozprawy, jej podstawę źródłową oraz stosowaną terminologię. Rozprawę wieńczy zakończenie, w którym podsumowano wyniki badań. Ponadto praca zawiera bibliografię, obejmującą wykaz wykorzystanych źródeł archiwalnych i drukowanych oraz literaturę przedmiotu.

Rozdział I., zatytułowany „Zasady obrotu nieruchomościami – Kodeks Napoleona a praktyka”, ma charakter wstępny, wprowadzający Czytelnika w charakter i istotę opisywanego zagadnienia. Przedstawiono w nim – w oparciu o postanowienia Kodeksu Napoleona – definicję i formy umów, przeprowadzono analizę przepisów regulujących zasady obrotu nieruchomościami z uwzględnieniem szczególnych warunków przewidzianych przy sprzedaży nieruchomości dla właścicieli użytkowych (podległych) w dobrach prywatnych (wybrano tu do analizy dobra Izabelli Ogińskiej, Feliksa Czarneckiego oraz dobra

rodziny Olszewskich) i narodowych (państwowych). W rozdziale tym dokonano przeglądu i prezentacji dokumentów sporządzanych przed podpisaniem aktu notarialnego (konsensy właścicieli zwierzchnich, zaświadczenia urzędów ekonomicznych, punktacje stron) wraz z analizą skutków podpisania lub wydania tych dokumentów.

Zawarty przez Autorkę w tym rozdziale katalog zagadnień badawczych należy uznać za w pełni uzasadniony z punktu widzenia prezentacji istoty i właściwości opisywanej instytucji praw cywilnego. Autorka w sposób właściwy przeprowadziła analizę podstaw prawnych regulujących zasady obrotu dobrami nieruchomymi wg. postanowień Kodeksu Napoleona wraz z przesłankami dopuszczalności i nieważności takich umów. Za szczególnie cenne należy uznać Jej rozważania dotyczące statusu prawnego nieruchomości w świetle dawnego prawa polskiego i regulacji pruskich oraz zmiany jaką w tym zakresie wprowadziło prawo francuskie. Mocną stroną sposobu prezentacji przez Autorkę omawianych zagadnień stanowi bogata baza źródłowa, pozwalająca na konfrontację obowiązujących przepisów prawnych z rzeczywistą praktyką, która wyłania się z przywoływanych aktów notarialnych notariuszy brzezińskich. Ten uprawniony metodologicznie sposób prezentacji omawianych zagadnień pozwolił Autorce na odtworzenie rzeczywistych problemów występujących przy przenoszeniu własności dóbr nieruchomych, o zróżnicowanym statusie prawnym. Z ustaleń Autorki zawartych w tym rozdziale wynika, że: pomimo, że Kodeks /napoleona nie znał własności podzielonej, to w obrocie prawnym na ziemiach polskich w pierwszych latach po jego wprowadzeniu, forma ta ciągle występowała. Świadczy o tym, jak wynika z ustaleń Autorki, fakt, że przed zawarciem aktu notarialnego przenoszącego własność wymagany był konsens, tj. zgoda właściciela zwierzchniego na zbycie własności przez właściciela użytkowego. Można więc stwierdzić, że co prawda Kodeks nie dopuszczał do powstawania własności podzielonej ale w praktyce tolerował jej istnienie, jeżeli powstała przed wejściem jego postanowień w życie. Z drugiej strony, również z

ustaleń Autorki wynika, że wcześniejsze pochodzenie stanowe nie odgrywało już żadnej roli, co z kolei świadczy, że Kodeks zniósł formalną przynależność stanową. Sumując, ustalenia te rzucają nowe światło na sposób traktowania prawa własności podzielonej przez praktykę obrotu prawnego w pierwszych latach obowiązywania Kodeksu Napoleona.

Rozdział II., zatytułowany „Zasady sporządzania aktu notarialnego – regulacja ustawowa a praktyka notarialna”, poświęcony został w całości analizie dogmatycznej wymogów kodeksowych aktu notarialnego w konfrontacji z praktyką kancelarii notarialnych powiatu brzezińskiego. Szczegółowej analizie poddano w nim takie problemy jak: bezwzględne i względne przesłanki ważności aktu notarialnego w zakresie właściwości miejscowej notariusza, przesłanek jego wyłączenia, kwestii obowiązkowej obecności uczestników i świadków aktu notarialnego, daty i miejsca sporządzenia aktu oraz czytelności i ciągłości zapisów oraz wymagalnych i dopuszczalnych pełnomocnictw. Zakres problemów analizowanych przez Autorkę w tym rozdziale wyczerpuje wszystkie kwestie związane ze sporządzaniem aktów notarialnych wg obowiązującego wówczas ustawodawstwa francuskiego. Na uwagę zasługuje umiejętne zestawienie przez Autorkę wymogów ustawowych aktów notarialnych z rzeczywistością, codzienną praktyką notarialną. Zadanie to zostało rozwiązane przez Nią w sposób wskazujący na odpowiednie przygotowanie merytoryczne, właściwe nie tylko historyka prawa ale i prawnika praktyka. W efekcie dokonana przez Autorkę egzegeza tekstów ustawowych w zakresie określania wymogów ustawowych aktów notarialnych, jak i subsumcja właściwych norm prawnych do przywoływanych stanów faktycznych nie budzi żadnych wątpliwości co do Jej kompetencji warsztatowych. Na równie wysoką ocenę zasługuje umiejętne wykorzystanie szerokiej bazy faktograficznej zawartej w źródłach archiwalnych bogato przytaczanych jako podstawa uzasadniająca wnioski Autorki recenzowanej dysertacji doktorskiej. Pozwoliło to na weryfikację stanu prawnego z rzeczywistością praktyką kancelarii notarialnych powiatu brzezińskiego.

Do najważniejszych ustaleń Autorki w tym rozdziale należy konstatacja, że na podstawie analizowanych aktów notarialnych, można stwierdzić, że notariusze powiatu brzezińskiego przy sporządzaniu aktów notarialnych wg nowych, francuskich przepisów w zasadzie przestrzegali ich głównych postanowień co do wymogów formalnych ich ważności. Jedynie w kwestii wymogu sformalizowanego, pisemnego poświadczania poprawek, dołączania pełnomocnictw oraz dopuszczania świadków umiejących pisać. Odstępstwa te, lub raczej pominięcia, wynikały – jak sugeruje Autorka, a z którymi trudno się nie zgodzić – z powszechnego analfabetyzmu ówczesnego społeczeństwa oraz dawne polskiej tradycji z czasów I Rzeczypospolitej.

Rozdział III recenzowanej rozprawy, zatytułowany: „Charakterystyka prawa własności i opis nieruchomości”, podejmuje próbę analizy stosunków własnościowych wyłaniających się z opisywanych aktów notarialnych oraz charakterystykę nieruchomości stanowiących przedmiot obrotu prawnego. Autorka wychodzi tu ze szczegółowej analizy postanowień Kodeksu Napoleona odnoszących się do rodzajów i podziału majątków - rzeczy (Księga II O majątkach i różnych rodzajach własności) oraz prawa własności (art. 544) a następnie konfrontuje je z rzeczywistością odzwierciedloną w praktyce notarialnej. Szczególną uwagę zwrócono w tym rozdziale, na różnice pomiędzy treścią przepisów prawa francuskiego, wraz z jego terminologią w zakresie prawa rzeczowego a polską praktyką notarialną, próbującą dostosować treść umów do realiów społeczno – gospodarczych Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Najwięcej uwagi Autorka poświęciła kwestii własności podzielonej – instytucji prawa rzeczowego podstawowej dla funkcjonowania ówczesnych stosunków agrarnych na ziemiach polskich pierwszej połowy XIX w.

Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu źródeł archiwalnych obejmujących akty notarialne notariuszy powiatu brzezińskiego, Autorce udało się przedstawić rzeczywisty obraz obrotu prawnego nieruchomościami gruntowymi oraz charakter przenoszonego w nich prawa własności, jakże daleki od ustalonych

powszechnie wyobrażeń. Jak wykazała Pani mgr Monika Strzelecka, narzucony odgórnie Kodeksem Napoleona podział nieruchomości i dostosowana do niego terminologia nie przyjęły się w świadomości społeczeństwa polskiego. Jak wynika z przeanalizowanej przez Autorkę praktyki notarialnej notariuszy brzezińskich, nawet tam, gdzie w opisie przedmiotu umowy występowały przedmioty charakterystyczne dla określonej kategorii nieruchomości, np. budynki jako dobra nieruchome z natury, czy też wyposażenie gospodarstw jako dobra nieruchome z przeznaczenia, to nie posługiwano się terminologia francuską ale używano innych określeń lub porządkowano na ich opisie. Co więcej, jak wykazała Autorka, w analizowanych przez Nią aktach notarialnych kodeksowy podział majątków albo traktowano bardzo swobodnie albo wręcz ignorowano. Wreszcie, potwierdzając wcześniejsze ustalenia Władysława Sobocińskiego, Józefa Mazurkiewicza i Władysława Ćwika, Autorka wykazała, że wprowadzenie Kodeksu Napoleona w realia Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego nie oznaczało likwidacji własności podzielonej na centralnych ziemiach polskich ale ta forma własności utrzymała się aż do jej likwidacji ukazami carskimi w latach 60 -tych XIX w.

Rozdział IV recenzowanego opracowania, zatytułowany „Strony oraz inne osoby, w obecności których notariusz sporządzał akt notarialny sprzedaży nieruchomości” (w mojej ocenie tytuł ten można było skrócić do sformułowania: strony i uczestnicy aktu notarialnego sprzedaży nieruchomości), zawiera bardzo szczegółową analizę określonego w Kodeksie Napoleona zakresu zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych, z uwzględnieniem ich wpływu na dopuszczalność rozporządzania własnością dóbr nieruchomych oraz sposób sporządzenia aktu notarialnego w tej materii. Z ustaleń Autorki, opartych na analizie zachowanych aktów notarialnych wynika, że głównymi problemami w tym zakresie była nie tyle kwestia zdolności do kontraktowania ile problem należytej reprezentacji stron i uczestników aktu notarialnego.

Kończący pracę Rozdział V, zatytułowany „Obowiązki stron i inne postanowienia umowne”, omawia obowiązki stron przedmiotowo istotne, formułowane na podstawie przepisów Tytułu VI Księgi III Kodeksu Napoleona, takie jak: leżący po stronie sprzedawcy obowiązek wydania nieruchomości, udzielenia rękojmi prawnej za wady fizyczne rzeczy oraz obciążające kupującego: zapłata ceny lub procentu od ceny, poniesienie kosztów umowy i odebranie rzeczy oraz postanowienia umowne dodatkowe, wynikające z potrzeb życiowych stron lub szczególnej sytuacji prawnej,

Z ustaleń Autorki dokonanych w tym Rozdziale wynika, że obowiązki określone w Dziale IV O zobowiązaniach sprzedawcy i w Dziale V O obowiązkach kupującego Tytułu VI Kodeksu Napoleona, chociaż najistotniejsze z punktu widzenia umowy sprzedaży nieruchomości, nie wyczerpywały wszystkich postanowień umownych zamieszczanych w aktach notarialnych. W klauzulach dodatkowych w analizowanych aktach notarialnych regularnie pojawiały się postanowienia: o uiszczeniu podatku i innych opłat publicznych, o przeniesieniu lub ustanowieniu obowiązków wynikających z własności podzielonej, kwestia opłaty gabella emigrationis, zagadnienie wpisu do ksiąg hipotecznych, zrzeczenie się ekscepcji prawnych, ustanowienie dożywocia i służebności mieszkania, zastrzeżenie prawa pierwokupu, ustanowienie hipoteki czy wyznaczenia granic nieruchomości sąsiednich. Klauzule te w oczywisty sposób wpływały na stan prawny nieruchomości będących przedmiotem obrotu i rzeczywiste obowiązki stron, regulowane niejednokrotnie poza Kodeksem Napoleona (np. przez przepisy pruskie lub nawet dawne prawo zwyczajowe)

3. Metody badawcze.

Wybrany przez Panią mgr Monikę Strzelecką przedmiot badawczy jakim są umowy kupna – sprzedaży nieruchomości w praktyce tytułowych kancelarii notarialnych, oraz dążenie do ukazania tej instytucji prawa cywilnego obowiązującego na centralnych ziemiach polskich w pierwszym dwudziestolecu

XIX w, zarówno w aspekcie dogmatycznym jak i praktycznym, wymagało zastosowania odpowiednich metod badawczych służących osiągnięciu tego zamierzenia. Z tego względu, dominującymi metodami badawczymi, stosowanymi przez Autorkę równolegle w każdym z rozdziałów stały się: metoda dogmatyczna i metoda historyczna, pozwalające na skonfrontowanie obowiązujących regulacji prawnych z rzeczywistym stanem rzeczy w praktyce. Autorka udanie wykorzystuje metodę dogmatyczną dla przeanalizowania przepisów prawnych regulujących instytucję umowy kupna – sprzedaży nieruchomości, zawartych zarówno w postanowieniach Kodeksu Napoleona jak i dekretach królewskich i innych aktach prawnych. Sposób posługiwania się tą metodą przez Panią mgr Monikę Strzelecką dla analizy poszczególnych zagadnień prawnych związanych z opisywaną problematyką badawczą jest prawidłowy i nie budzący zastrzeżeń oraz świadczy o Jej dobrym przygotowaniu merytorycznym. Na szczególne uznanie zasługuje umiejętne wykorzystanie przez Autorkę metody historycznej, pozwalającej na właściwe udokumentowanie stawianych tez, weryfikację stanu prawnego z faktycznym oraz uzasadniającą wyprowadzane przez Nią wnioski ogólne. Zastosowany przez Panią mgr Monikę Strzelecką zabieg łączenia analizy dogmatycznej przepisów prawnych w konfrontacji z odwołaniem się do źródeł historycznych nadał Jej wywodom żywy i plastyczny charakter oraz potwierdził umiejętności Autorki właściwego interpretowania dostępnych materiałów archiwalnych.

4. Źródła i literatura.

Praca doktorska Pani mgr Moniki Strzeleckiej oparta została na znaczącej bazie źródłowej. Autorka prześledziła w sposób niezwykle skrupulatny wszelkie akty normatywne regulujące instytucję umowy kupna – sprzedaży nieruchomości zawarte w ustawodawstwie francuskim obowiązującym w Księstwie Warszawskim i pierwszych latach istnienia Królestwa Polskiego, aż do zmiany prawa hipotecznego w 1818 r. (Kodeks Napoleona, Organizacja Notariatu oraz

dekrety i postanowienia Księcia Warszawskiego, komentarze i zbiory przepisów prawnych dotyczących opisywanej problematyki). Na szczególne podkreślenie zasługuje przeprowadzona przez nią kwerenda archiwalna w Archiwum Państwowym w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim, obejmująca akta notariuszy Antoniego Bogdańskiego i Grzegorza Trzcńskiego. W jej efekcie wykorzystanych zostało w recenzowanej pracy: 256 aktów notarialnych sprzedaży nieruchomości, wraz z załącznikami, 86 konsensów, 42 umowy w formie zwykłej – pisemnej, oraz ponad 30 zaświadczeń, pełnomocnictw i pokwitowań. Materiały te uzupełniła kwerenda archiwalna w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie w zespołach Rady Stanu i Rady Ministrów Księstwa Warszawskiego (nr 175 i 176). W sumie podstawę źródłową recenzowanej rozprawy doktorskiej stanowi przeszło 400 dokumentów archiwalnych.

Pani mgr Monika Strzelecka zgromadziła i wykorzystała wszystkie najistotniejsze dla tematyki pracy publikacje naukowe – łącznie blisko 200 pozycji bibliograficznych. Osobiście nie znajduję potrzeby jakichkolwiek uzupełnień. Dobór bibliografii stanowiącej podstawę rozprawy oraz rozbudowany aparat przypisów (1379) świadczą o wysokim poziomie warsztatu naukowego Autorki.

5. Konkluzje.

Wysoko oceniam poziom merytoryczny rozprawy Pani mgr Moniki Strzeleckiej. Treść pracy jest w pełni adekwatna do tematu. Jej zaletą jest szerokie tło faktograficzne. Dzięki sumiennym badaniom analitycznym Autorki powstał spójny wewnętrznie obraz instytucji umów kupna – sprzedaży nieruchomości w praktyce kancelarii notarialnych powiatu brzezińskiego, od momentu wprowadzenia przepisów Kodeksu Napoleona, aż po zmianę jego regulacji w tym zakresie w 1818 r., uwzględniający zarówno aspekty formalno - prawne jak i praktyczne. Rozprawę cechuje znaczny stopień szczegółowości, co ze względu

na ograniczony zakres przedmiotowy i chronologiczny recenzowanego opracowania jest w pełni uzasadnione. Autorka umiejętnie dobiera i analizuje źródła prawa i pozostałości archiwalne obrazujące charakter i specyfikę opisywanego zagadnienia. Praca niewątpliwie wnosi nowe ustalenia do dotychczasowego stanu badań nad tytułową instytucją prawa cywilnego obowiązującego na centralnych ziemiach polskich w pierwszym dwudziestoleciu XIX w. Styl narracji nie budzi większych zastrzeżeń, język wywodów jest jasny a stosowana terminologia prawidłowa.

Oceniana rozprawa doktorska Pani mgr Moniki Strzeleckiej stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, jest potwierdzeniem ogólnej wiedzy teoretycznej i umiejętności warsztatowych Autorki w zakresie nauk historyczno – prawnych oraz przygotowania do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Praca doktorska Pani mgr Moniki Strzeleckiej spełnia całkowicie wymagania określone art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz. U. z dnia 16 kwietnia 2003 r. Nr 65, poz. 595 ze zm.) i uzasadnia dopuszczenie jej do dalszego toku postępowania w przewodzie doktorskim (art. 14 ust. 2 pkt. 3).

Lublin, 26 czerwca 2022 r.

Dr hab. Grzegorz Smyk, prof. UMCS

